HERITAGE OF THE EARTH

8.02-31.10.2018

TOPRAĞIN MİRASI

RHM

HERITAGE OF THE EARTH

8.02-31.10.2018

TOPRAĞIN MİRASI

RHM

Anadolu, insanlığın uygarlaşma serüveninde, bir başka deyişle ilk köylerden karmaşık kentli yaşam biçimine ulaşmada önemli adımların atıldığı bölgedir. Günümüzden yaklaşık 9 bin yıl öncesinde başlayan bu süreci anlamaya, toplumların doğaya karşı verdikleri yaşam savaşını, günlük alışkanlıklarını, sosyal ilişkilerini ve inançlarını öğrenmeye çalışırken, onlardan kalan izleri göz önünde tutarız. Bunun için yerleşim yerlerini, tapınakları, mezarlıkları, yarı göçebe yaşam alanlarını ve doğal çevreyi araştırır; buralarda ele geçen buluntular yardımıyla insanoğlunun serüvenini, yani tarihi yorumlarız. Bu sürecin en önemli tanıkları ise, şüphesiz insanın üretimi olan günlük araç-gereçtir.

Toplumsal yaşamdaki gelişmelere paralel olarak değişip, şekillenen, antik dönemin günlük hayatına kapı aralayan 'Toprağın Mirası' sergisi, Neolitik dönemden Selçukluya dek uzanan arkeolojik koleksiyonumuzdan özenle seçilerek tasarlandı.

Antik dönemlerde insanların gündelik hayatında kullandığı, yemeğini pişirdiği, suyunu, şarabını, zeytinyağını koyduğu, içinden yemek yiyip, içeceğini yudumladığı gündelik kaplardan; mezarlara armağan olarak bırakılan kaplara ya da tanrılara sunulan adaklara değin, çok geniş bir yelpazede sunulan bu sergi ve anlattıkları, Anadolu'nun sayısız ve eşsiz öykülerinden yalnızca biri. Ortak geçmişimizin temel noktalarına şahitlik etmiş eserlerden oluşan 'Toprağın Mirası' sergimizi sizlerle paylaşıyor olmaktan keyif duyuyoruz.

Anatolia is the land in which significant strides have been taken in the transition from the earliest villages to complex urban life styles in humankind's adventure of civilization. In our efforts to understand and learn about the process that began approximately nine thousand years ago and the struggle different societies had with nature for survival, as well as their daily habits, social ties, and faiths, we focus on the traces they have left behind. Hence, we study and explore settlements, temples, tombs, semi-nomadic areas of living, and the natural environment and interpret the adventure of humankind, or in other words, history, through the finds we unearth in these places. There is no doubt that the most important witnesses of this process are the daily tools and wares designed and produced by humans.

Opening a door to the daily life of Antiquity, which evolved in line with changes in social life, the exhibition entitled, "Heritage of the Earth" has been shaped around a unique selection from our collection that extends from the Neolithic Era to the Seljuk Period.

With its display of cups and wares used in Antiquity for cooking, eating, drinking, serving wine and water, and preserving olive oil, as well as vessels left as gifts at tombs or as votive offerings for gods, "Heritage of the Earth" encompasses a considerably large spectrum of objects and tells only one of the tales among Anatolia's countless and unique narratives. We thus take immense pleasure in sharing with you our newest exhibition featuring works that have witnessed the most fundamental points of our common past.

NEOLİTİK DÖNEM M.Ö 7500-5500

Temelde tarihin yazının bulunmasıyla başladığına inanılır ve biraz da bu nedenle yazının bulunmasından önceki dönemler, "prehistorik" veya "tarihöncesi" dönemler olarak tanımlanmıştır. İnsanın ortaya çıktığı, mağaralarda yaşadığı ve hayatını sürdürmek için az sayıda da olsa taş alet yaptığı dönem, Paleolitik "Eski Taş" dönemidir. M.Ö. 10.000-8000 arası, Mezolitik yani "Orta Taş Çağı" olarak adlandırılır. Dünyanın geçirdiği dördüncü buzul çağının sona ermeye başlamasıyla, buzulların erimesi, suların yükselmesi ve yeni iklimsel özelliklerin ortaya çıkması söz konusudur. Bu dönem, insanoğlunun yaptığı taş aletlerin çeşitlendiği, ahşap veya kemikten saplara takılarak nispeten daha kompozit aletlerin yapılmaya ve kullanılmaya başlandığı bir dönemdir. Bu dönemde yaşayan insanların taş aletler ürettiği, köpeği evcilleştirdiği ve dönem sonunda yiyeceğini toplamaya başladığını söyleyebiliriz. Yaklaşık MÖ. 8000-5500 arasında yaşandığı düşünülen Neolitik dönem "Yeni Taş Çağı" ise, insanlık tarihinde önemli gelişmelerin ve değişimlerin yaşandığı bir dönemdir. Bu nedenle "Neolitik Devrim" olarak da adlandırılmıştır. M.Ö. 8000-5500 arasında yaşanan Neolitik dönemde insanoğlu yerleşik yaşama geçmeye başlamıştır. Genellikle bitişik formda yapılan evlerden oluşan küçük köy tipi yerleşmeler görülür. Bu aşamada kuru tarımın yapıldığını söylememiz gereklidir. Kuru tarım, peşinden çanak çömlek yapımını da getirmiştir.

İnsanoğlunun kullandığı ilk kap kacak, basitçe elde biçimlendirilmiş ve basitçe pişirilmiş kaplardır. İçeriğinde yer yer saman, dal parçaları, taşcık gibi katkıların da bulunduğu bu kaplar, eski insanların temel ihtiyaçlarını karşılıyor olmalıydı. Öte yandan, çakmaktaşı, obsidyen gibi dayanıklı taşlardan çıkarılan dilgiler, el baltaları Neolitik dönem ile birlikte çeşitlenmeye başlamıştır. Artık insanlar sadece mağaralarda yaşamıyor, belirli bir plan sergileyen evlerde oturuyor, hayvancılık yapıyor, tarımla uğraşıyordu ve bunları yapabilmek için ihtiyacı olan aletler de taştandı. Koleksiyondaki el baltaları, obsidyenden çıkarılmış çeşitli tiplerde ve büyüklüklerdeki ok uçları, bu dönemlerin temsilcisidirler. Bu örneklerde dâhi, alet yapım teknolojisindeki değişiklikleri görebilmek mümkündür. Önce oval biçimli mızrak uçları kullanılmış, zamanla çok daha gelişkin biçimler yapılmaya başlanmıştır.

THE NEOLITHIC PERIOD 7500-5500 B.C.E.

The prevailing view is that history begins with the invention of writing, which is partially why the periods preceding the invention of writing are often referred to as "prehistoric." The era in which humans emerged, lived in caves, and produced limited number of stone tools to survive is called the Paleolithic "Old Stone Age." The period between 10.000 and 8000 B.C.E. is known as the Mesolithic, or "Middle Stone Age." Following the end of the fourth Ice Age on earth, the glaciers began to melt, waters rose and new climactic changes began to occur. This period was marked by diversity in the stone tools humans produced, which were attached to wooden or bone handles and evolved into more composite forms for use. Men and women of this period manufactured stone tools, domesticated dogs, and began to gather their food towards the end of the era. The Neolithic period or the "New Stone Age" approximately dated to 8000-5500 B.C.E., on the other hand, is recognized for significant developments and changes in the history of humankind, which is why it is duly named the "Neolithic Revolution" as well. During this period, humans began to transition into settled lifestyles featuring small village-type settlements comprised of adjacent homes. We must note that dry farming also began during this period. Dry farming subsequently led to the manufacturing of wares. The first wares humans used consisted of simple, hand-formed vessels dried in very primitive ways. Containing bits of hay, twigs, and small stones as well, these wares must have met the basic needs of ancient humans. Meanwhile, blades and axes carved out of sturdy stones such as flint stone or obsidian began to diversify as of the Neolithic period.

However, humans no longer lived solely in caves, but were settled in houses with given layouts and were engaged in farming and husbandry. The tools they used to perform these activities were made of stone. The hand axes in the collection, as well as the spearheads in different types and sizes made of obsidian all stand testimony to this period. It is possible to see the changes in tool manufacturing techniques even in these examples. First, oval-shaped spearheads were used, eventually leaving their places to much more advanced forms.

KALKOLİTİK DÖNEM M.Ö 5500-3500

M.Ö. 5500-3000 arasında Kalkolitik dönem yaşanır. Bu dönemde taş alet üretiminden maden alet üretimine geçilmiştir ve her ikisi bir arada kullanılmaktadır. Dönem de adını maden alet yapımında kullanılan bakırdan almaktadır. Maden aletler döküm tekniği kullanılarak yapılmıştır; dönem sonuna doğru çeşitli biçimlerde baltalar görülmeye başlanır. Müze koleksiyonunda Kalkolitik döneme tarihlenen maden baltalardan bir örnek de sergide izleyicilere sunulmaktadır. Bu baltalar, bir sonraki dönem olan Tunç döneminde daha da çeşitlenecektir.

Kalkolitik dönemde Mezopotamya'da gelişkin köyler ve yavaş yavaş ilk şehirler oluşmaya başlamıştır. Tarımsal anlamda yaşanan gelişmelerle, "artı ürün" olarak kabul edilen ve depolanarak bir sonraki yıla arttırılan ürünlerin varlığı önemlidir. Bugün çoğu bilim insanı tarafından kabul edilen bu görüşe göre, tarım faaliyetlerinin yanı sıra başka iş kolları da doğmuş, böylece toplum içinde iş bölümü artmıştır. Ürünün toplanması, depolanması ve korunması gibi faaliyetler de, rahip sınıfı ve yönetici kavramının oluşmasını sağlamıştır. Madenin keşfiyle, değiş tokuş ve sahip olunan eşyanın envanterinin tutulması gibi kavramlar da doğmaya başlamıştır. Bunun bir sonucu olarak da dönem sonlarına doğru gelişkin köylerde yazı veya daha doğru bir şekilde resim yazısı-hiyeroglif kullanılmaya başlanmıştır.

Kalkolitik dönem insanları da Neolitik dönemdekiler gibi, elde keramik üretmeye ve bunları olasılıkla açık havada pişirmeye devam etmişlerdir. Bu eserlerde de, yoğun katkı malzemesi görülmektedir. Basitçe elde biçimlendirilmiş kap kacağın yanı sıra, basitçe çentiklenerek bezenmiş kaplar da yapılmaya başlanmıştır. Koleksiyonda, bu türden kaplara ait çeşitli örnekler sergilenmektedir.

THE CHALCOLITHIC PERIOD 5500-3500 B.C.E.

The Chalcolithic period extends from 5500 to 3000 B.C.E. During this period, humans transitioned from stone tool production to metal tool production and used both types simultaneously. The period is named after the type of copper used in the production of metal tools; towards the end of the period, axes of various forms began to emerge. Preserved in the Museum Collection, an example of the metal axes dated to the Chalcolithic is also displayed in the exhibition. These axes became increasingly more diversified in the subsequent Bronze Age.

During the Chalcolithic period, villages expanded and, slowly, the first cities came to be established in Mesopotamia. Among the advancements made in the field of agriculture, the presence of products considered "surplus" and stored to be used the following year hold an important place. According to one view embraced by many scholars today, other lines of work also emerged during this period in addition to farming activities, thereby increasing the division of labor in societies. Activities such as the collection, storage, and preservation of products gave rise to the birth of clergy and the notion of a ruler/administrator. With the discovery of metal, concepts such as exchange and keeping an inventory of possessions came to fore. As a consequence, writing, or more precisely a kind of hieroglyphics or pictographs came to be used in more advanced villages towards the end of this period.

Similar to their ancestors of the Neolithic period, people living during the Chalcolithic period hand-produced wares and continued to dry them possibly outdoors in open air. There is also a substantial amount of different residues in these wares as well. In addition to simple, hand-made forms, the wares of this period include vessels ornate with simple indentations. Various examples of this kind are displayed in the collection.

TUNÇ ÇAĞI M.Ö 3500-1200

Kalkolitik dönem sonuna doğru, maden alet üretimi keşfedilmiş ve maden alet yapımı hızla yaygınlaşmıştır. Tunç (Bronz) %70 bakır ve %30 kalayın karışımından yapılan bir madendir ve kullanımın yoğunlaşması, insanlık tarihinde yeni bir dönemin başlangıcı olarak kabul edilir. Zira, maden alet yapımı ve kullanımının yaygınlaşması, peşinden yeni ve çok önemli değişiklikleri de beraberinde getirmiştir.

Bir önceki dönemde, Mezopotamya'da, artı ürünün korunduğu, farklı sınıfların ortaya çıktığı bir süreç yaşanırken, Tunç Çağlarıyla birlikte Anadolu'da da etrafı surlarla çevrili kent yerleşimlerinin görülmeye başlandığı söylenebilir. Dönem boyunca, Anadolu içinde yerleşmelerin ve olasılıkla nüfusun da arttığını söylemek mümkündür. Öte yandan, tunç yapımında kullanılan kalayın Anadolu'da bulunmaması ve öteden beri Mezopotamya ile Anadolu arasında var olan ticari ilişkilerin bir sonucu olarak, Assur Ticaret Kolonileri Çağı olarak da adlandırılan bir dönem yaşanır. Assurlu tüccarlar, büyük kervanlarıyla Anadolu'ya kalay, parfüm, kumaş gibi malları getirirken, buradan da altın, gümüş gibi değerli madenleri götürüyor olmalıydılar. Bu ticaret ağının sürekliliğini sağlamak amacıyla, Assurlu tüccarlar tarafından "Karum" adı verilen Pazar yerleri/konaklama istasyonları kurulmuştu. Kültepe-Kaniş, bunlardan biridir. Assurlular ile yaşanan ticaretin Anadolu tarihi için en önemli sonuçlarından biri, Anadolu'nun yazıyla tanışmasıdır. Bunu hem mühürlerden hem de çeşitli kazılarda bulunmuş tabletlerden anlayabiliyoruz.

Bu süreçte Anadolu'da kalabalık bir nüfus ve kentleşme olsa da aslında küçük ve yerel beylikler şeklinde bir yönetimin var olduğu söylenebilir. Bununla birlikte dönem ortalarına doğru Hitit İmparatorluğu kurulmuştur. Tunç çağlara damgasını vurmuş olan Hititler, Boğazköy-Hattuşaş merkezli bir imparatorluk olup, dönemlerindeki Mısır, Miken ve Assur İmparatorlukları gibi, uluslararası güçlerden biri haline gelmişlerdir. Bununla birlikte, toprak genişletme çabalarının bir sonucu olarak Mısır'la yaşanan gerginlikler, bir savaşla sonuçlanmış ve savaş sonunda Kadeş Anlaşması imzalanmıştır. Bundan sonra, Hitit İmparatorluğu için yavaş yavaş çöküş süreci başlar ve Tunç Çağların da sonuna gelinir.

THE BRONZE AGE 3500-1200 B.C.E.

The production of metal tools was invented towards the end of the Chalcolithic period and, following this discovery, the production of metal tools became rapidly widespread. Bronze is an alloy of 70% copper and 30% tin and the spread of its use is considered to be the start of a new era in the history of humankind. After all, the production of metal tools and the spread of their use instigated a number of new and very significant changes.

While surplus produce was preserved and different social classes emerged in the earlier period, it can be said that the Bronze Age witnessed the birth of city-settlements surrounded by walls in Anatolia during the Bronze Ages. It is possible to say that settlements and quite probably the population increased across Anatolia throughout this period. Meanwhile, the absence of tin used in the bronze alloy and the preexisting commercial ties between Mesopotamia and Anatolia resulted in a period known as the Age of Assyrian Trade Colonies. While Assyrian merchants brought tin, perfume, and fabrics to Anatolia with their large caravans, they took back precious metals such as gold and silver from these lands. In order to maintain the continuity of this web of commerce, Assyrian merchants established market places / accommodation stations known as "Karum." Kültepe-Kaniş is one such example of this kind. One of the most important consequences of the trade with Assyrians in the history of Anatolia was the introduction of writing. We learn about this interaction both from seals and the tablets discovered in a number of excavations.

Tunç çağlarında, Anadolu çömlekçi çarkı ile tanışmıştır. Önceki dönemde elde biçimlendirilen kapların yerini, yavaş yavaş düz dipli mutfak kapları almaya başlamıştır. Yine de el yapımı çömlekçiliğin bir anda terkedilmediğini belirtmek gerekir. Elde biçimlendirilen ve ardından çakıl taşı veya benzeri bir alet kullanılarak perdahlama işlemi gerçekleştirilen kapların üretimi sürer. Ancak, çark kullanılarak üretilen ve çok çeşitli formlara sahip keramikler de karşımıza çıkmaya başlamaktadır. Bu durum, hem yiyecek türlerinde, hem de pişirmede değişikliğin yaşandığını gösterir. Trakya üzerinden gelen siyah Buckle tipi keramikler, depaslar, batı Anadolu için karakteristik malzeme grubunu oluşturur. Doğuda ise, siyah ve kırmızı açkılı keramiklerin yanı sıra, çok renkle bezenmiş kapların üretildiği görülür. Müze koleksiyonunda, Tunç Çağı'nın zengin keramik örneklerinden çeşitli eserler sergilenmektedir. Bunlar arasında kapaklı minyatür Yortan tipi kap, Troia'nın erken evrelerine ait bir örnektir; depas olarak adlandırılan çift kulplu kap ise, özellikle Tunç Çağlarında sevilerek kullanılmış bir kaptır. Sergide ayrıca, Hitit dünyasından yakından bildiğimiz ayaklı ve ayaksız ancak gaga ağızlı kaplar ile boyunlu çömlekler Tunç Çağı'nda kullanılan kapların seçkin örnekleri arasındadır.

Although there was a crowded population and urbanization in Anatolia at the time, it can be said that the administration of the area constituted small and local chiefdoms in reality. Nonetheless, the Hittite Empire was founded towards the middle of this period. Having left its imprint on the Bronze Ages, the Hittites were an empire based in Boğazköy-Hattusa and, similar to the Egyptian, Mycenaean, and Assyrian Empires, soon became one of the international powers of the period. However, tensions with Egypt over expansion issues culminated in a war and the Treaty of Kadesh was signed after the war ended. This turning point marked the gradual decline and fall of the Hittite Empire as the Bronze Ages came to a close.

During the Bronze Ages, Anatolia was introduced to the potter's wheel. Previously shaped by hand, the vessels eventually gave way to kitchenware with flat bottoms. Nevertheless, it should be noted that hand-made wares were not suddenly abandoned. The production of wares shaped manually and polished using pebble stones or similar other tools continued during this period. Nevertheless, wares manufactured by potter's wheels and featuring a range of forms appear during this period as well. This diversity indicates a change both in the types of foods consumed and the different methods of cooking employed. Having arrived from Thrace, the black Buckle-type wares and Depas-cups constitute the characteristic group of materials for Western Anatolia. In the East, we encounter the production of wares with red and black polish, as well as vessels decorated with multiple colors. The Museum collection features various works from the rich diversity of the Bronze Age. Among these, the lidded, miniature Yortan vessel constitutes an example from the early periods of Troy; known as Depas, a cup with double handles, on the other hand, was a quite popular vessel, particularly during the Bronze Ages. The spouted vessels with or without a base and wares with elongated necks displayed in the exhibition are among the unique examples of vessels used during the Bronze Age.

DEMİR ÇAĞI M.Ö 1200-330

MÖ. 1200-330 yılları arası, alet kullanımına göre yapılan sınıflandırmada Demir Çağı olarak tanımlanır. Bu dönemde, bronzun yanı sıra demir alet yapımı ve kullanımı yaygındır. Siyasi açıdan Hitit İmparatorluğunun yıkılmasının ardından, Anadolu'da, birbirinden bağımsız küçük topluluklardan oluşan bir resmin var olduğu söylenebilir. Bu topluluklar, Kızılırmak kavsinin batısında ve doğusunda, yeni güçler ve krallıklar olarak karşımıza çıkar. Hitit İmparatorluğunun yıkılmasının ardından, Hititler Orta Anadolu'dan Güneydoğu Anadolu'ya doğru çekilir ve bir süre burada Geç Hitit Beylikleri olarak yaşamlarını sürdürürler. Öte yandan Demir Çağı başlangıcında Anadolu'ya batıdan, olasılıkla Yunanistan ve adalar üzerinden yaşanan göçler, Anadolu'nun çehresini değiştirmeye başlamıştır. Bu göçlerle gelenlerin bir kısmı, önce Marmara çevresinde yerleşip, ardından Orta Anadolu'ya doğru yönelmişler, İç Anadolu'da Ankara-Gordion merkezli Phryg uygarlığını yaratmışlardır. Onlarla beraber, Doğu Anadolu bölgesinde Van-Tuşpa merkezli Urartu Krallığı, İç batı Anadolu'da Manisa-Sardes merkezli Lydialılar, Batı Anadolu'da İon uygarlığı M.Ö. 1.bin başlarında Anadolu'da yaşamış olan halklardır. Bunların her biri, kendi sanatını, mimarisini, geleneğini, yazısını, kullanmıştır; hem birbirlerinden etkilenmiş ve onları etkilemiştir, hem de çevrelerindeki diğer coğrafyalardan etkiler almışlardır. Metal kapları taklit eden pişmiş toprak sürahilerde, kulp eklentilerinde kabartma süsler de yapılmaya başlanmıştır. Örneğin, Phryg uygarlığının ürünü olan, merkezinde yarı küresel çıkıntıya sahip omphaloslu kâseler, dönem sonunda Pers kaplarından da etkilenerek, gövdeleri üzerinde yaprak şeklinde çıkıntılarla, daha süslemeli bir hale gelmiştir. Sergide, genellikle dinsel amaçlı, ancak bazen içki içmek için de kullanılan bu kâselerin, her iki tipinden de örnekler bulunmaktadır. Lydia Bölgesine has bir kap olan, içeriğinde parfüm ve/veya krem barındıran ve Atina'da bile form olarak taklitleri yapılmış lydionlardan da örnekler bulunmaktadır. Ayrıca, farklı kültürlere ait içki kapları, zengin bezemeli rhytonlar, akıtaçlı kaplar, kırmızı astar üzerine siyah renk kullanılarak yapılan küresel gövdeli sürahiler, Anadolu'nun çok renkliliğinin birer göstergesidir.

Demir Çağı aynı zamanda, Anadolu'da çok önemli olayların yaşandığı bir dönemdir. Astronomi ve matematikteki keşifler, örneğin Pisagor teoremi, ilk güneş tutulmasının hesaplanması, felsefe ve güzel sanatlardaki başarılar, sikkenin bulunması gibi gelişmelerin yanı sıra, İskit, Kimmer ve sonrasında Pers akınları gibi askeri seferler de yaşanmış ve bunlar da Anadolu kültürlerine etki etmiştir.

THE IRON AGE 1200-330 B.C.E.

According to the classification based on the use of tools, the period between 1200 and B.C.E. and 330 B.C.E. is known as the Iron Age. During this period, the production of both bronze and iron tools was widespread. In terms of politics, it can be said that following the fall of the Hittite Empire, small administrative units independent of one another ruled across Anatolia. These groups predominantly emerged as new powers and kingdoms in the east and west of the Kızılırmak basin.

After the fall of the Hittite Empire, the Hittites retreated from Central to Southeast Anatolia and continued to exist in this area for some time as Neo-Hittite States. Meanwhile, the migrations to Anatolia from the West, most possibly from Greece and the islands in the early Iron Age began to change the visage of Anatolia. Some of the arriving migrant communities were first settled around Marmara and eventually headed towards Central Anatolia and gave birth to the Phrygian civilization based in Ankara-Gordion in Central Anatolia. Apart from these, the Kingdom of Urartu based in Van-Tuşpa in Eastern Anatolia, the Lydians based in Manisa-Sardes in inner Western Anatolia, and the Ionic civilization in Western Anatolia are among the peoples that lived in Anatolia in early 1st millennium B.C.E. Each one of these civilizations used their own art, architecture, tradition, and writing. They both influenced one another and, in turn, were influenced by the other geographies around them. Embossed ornamentations were applied on terracotta jugs modeled after their metal counterparts and on the points of attachment of handles. For example, as the product of the Phrygian civilization, the omphalos bowl with semi-globular bulges at the center were influenced by Persian vessels at the end of this period and became more ornate with foil-like protrusions on their bodies. The exhibition includes examples of both kinds of these vessels created often for religious purposes, but also used occasionally for imbibing drinks Particular to the Lydian Region, often used for containing perfume and/or lotion and even replicated in Athens in terms of its form, examples of the lydia are also displayed in the exhibition. Furthermore, drinking cups of different cultures, richly ornate rhytons, spouted vessel, and pitchers with globular bodies and black on red slip are all indications of the colorful diversity of Anatolia.

The Iron Age was also marked by a series of important events that took place in Anatolia. Advancements in Astronomy and mathematics, for example the theorem of Pythagoras, the calculation of the first solar eclipse, theories in philosophy and the fine arts, and the invention of the coin, as well as military campaigns such as the Scythian, Kimmer, and, later, Persian invasions had a significant impact on the cultures of Anatolia.

ANADOLU'DA YUNAN ETKİLİ DÖNEM
M.Ö 1350-30

Anadolu'da Demir Çağı içinde Kızılırmak kavsinin batısında yaşayan uygarlıklar için M.Ö. 1350-30 arası, Yunan etkili dönem olarak tanımlanabilir. Zira, Demir Çağı başlangıcında, Anadolu'ya batıdan Yunanistan ve adalar üzerinden gelen göç dalgaları, bu dönemin başlangıcı olarak kabul edilir. Göç dalgalarıyla, Batı Anadolu'da kent devleti adı verilen, siyasi ve ekonomik özgürlüğe sahip küçük kentler kurulmuştur. Bunlar bazen ticari, bazen siyasi veya dini nedenlerle birleşmiştir. Özellikle M.Ö. 8.yy.dan itibaren diğer Akdeniz uygarlıklarıyla yapılan ticaretin de bir sonucu olarak, doğu kültürleriyle batının kaynaşması mümkün olmuştur. Bunu en iyi sanatta izleyebiliyoruz.

Anadolu'da Yunan etkili dönem, M.Ö. 8-6.yy. arasında Arkaik dönem olarak tanımlanır. Bu dönem, kolonizasyon hareketlerinin yaşandığı, ticaretin geliştiği, İç Anadolu'da Phrygler, Lidler gibi farklı toplulukların yaşadığı bir dönemdir. Nüfus artışı, verimli hinterland arayışının sonucunda, kolonizasyon süreci yaşanmıştır. Böylece, örneğin Phokaia (Foça) kentinden giden kolonistler, Fransa'daki Marsilya kentini kurmuşlardır. Bir Batı Anadolu yerleşmesi olan Miletos'un Karadeniz'de, Kırım yarımadasında kolonileri olduğu bilinmektedir. İstanbul da, bir Yunan kenti olan Megara'dan gelen kolonistlerce yerleşilmiş bir kent idi. Dolayısıyla toplulukların birbirleriyle ve çevreleriyle olan ilişkileri oldukça yoğundu. Anadolu'daki birçok antik kent veya yerleşmede Yunanistan'dan gelen keramik malzemeyle karşılaşmamız bundan kaynaklanmaktadır. Antik çağ insanları, tıpkı bugün olduğu gibi, birbirinin kullandığı günlük eşyalardan haberdardı. Atinalı bir atletin kullandığı aryballosun benzeri, olasılıkla Anadolu'daki bir genç tarafından da kullanılıyordu. Ya da her iki coğrafyada da içki içmek için benzer türde kyliksler tercih edilmişti. Sergide Korinth'den aryballoslar, alabastronlar, Atina'dan bir yağ kabı olarak işlev görev lekythoslar, Batı Anadolu kökenli kuşlu kâseler, askoslar, sürahi işlevli oinokhoeler gibi, bir sofranın tüm öğelerini içeren eserler bulunmaktadır.

M.Ö. 5.yy'da başlatılan Klasik dönem ile birlikte, Akdeniz coğrafyasında yeniden değişimler yaşanmaya başlanır. Dönemin baskın iki gücü, batıda Atina ve doğuda Perslerdir. Perslerin batıya, denize açılma ve ticareti ele geçirme arzusu, uzun yıllar sürecek olan Yunan-Pers savaşlarını başlatır. Bu süreçte Anadolu kentlerinden bazıları Perslere karşı, Yunan tarafında yer alır. Savaşın çeşitli aşamaları Anadolu topraklarında geçer. Persler, önceki dönemin görkemli uygarlığı Lidya Krallığı'nı yıkarken, Anadolu'yu bölgesel atanan valiler yardımıyla yönetmiştir. Anadolu'da Pers egemenliğinin görüldüğü bu dönem 'Akhaimenid dönem' olarak da tanımlanır. Sergilenen eserler arasında, kartal tepelikli, kapağının kenarında oturan hayvanların betimlenmiş olduğu tütsülük, Akhaimenid dönem sanatını yansıtan dikkat çekici bir örnektir. MÖ. 6.yy. ortalarında Anadolu'ya gelen Persler, diğer toplumlar gibi Anadolu halkını etkilemiştir.

THE GREEK INFLUENCE IN ANATOLIA
1350 - 30 B.C.E.

For civilizations settled in the west of the Kızılırmak basin in Anatolia, the period between 1350 and 30 B.C.E. of the Iron Age can be characterized by the Greek influence on the region. For, the waves of migration arriving in Anatolia from mainland Greece and the islands on the west in early Iron Age mark the beginning of this period. Following these waves of immigration, small cities of economic independence known as city-states were founded in Western Anatolia. These city-states sometimes joined forces for commercial, political, or religious reasons. Particularly as of 8th century B.C.E., the integration of western cultures with the east was made possible, partly as a consequence of the trade relations conducted with other Mediterranean civilizations. The best examples of this interaction are observed in art.

The Greek-influence period in Anatolia is recognized as the Archaic period between 8th and 6th century B.C.E. This period witnessed the rise of colonization, the expansion of trade, and the existence different societies such as the Phyrgians and Lydians in Central Anatolia. As a consequence of the rise in population and the search for fertile hinterlands, the process of colonization began. Hence, colonists departing from the city of Phokaia (Foça), for example, founded the city of Marseille in France. It is known that Miletus, a Western Anatolian settlement, had colonies in the Black Sea, on the Crimean Peninsula. Istanbul was a city inhabited by colonists that had arrived from the Greek city of Megara. Therefore, the interaction these societies had with each other and their environment was quite intense. This is why we encounter wares from Greece in numerous ancient cities or settlements across Anatolia. Similar to present times, the people of Antiquity were aware of the daily objects everyone else used. A similar form of the aryballos used by an Athenian athlete was possibly owned by a young man in Anatolia as well. Similarly, kylixes closely resembling one another were opted for drinking in both geographies. The exhibition includes works that cater to all the different needs of a dining table, such as aryballoi and alabastra of Corinth, as well as the lekythoi that served as oil cups in Athens, bowls of Western Anatolian origin featuring bird motifs, askoi, and oinokhoai serving as pitchers.

With the Classical Age initiated in 5th century B.C.E., changes once again began to occur across the Mediterranean world. The two dominant powers of the period were Athens in the West and Persians in the East. The Persians' desire to expand towards the sea and overtake trade routs gave rise to the Greco-Persian wars that would last for many years. During this period, some of the Anatolian cities sided with the Greeks against the Persians. Different phases of the war transpired across Anatolian soil. As the Persians brought down the Kingdom of Lydia, the mighty civilization of the previous era, they also ruled over Anatolia through regionally appointed governors. This period of Persian rule in Anatolia is

M.Ö. 300 civarına gelindiğinde bu kez Makedonia'da yeni bir güç tarih sahnesine çıkar. Büyük İskender'in babası II. Philippos ve ardından oğlu Büyük İskender, tüm Yunanları bir araya getirmek maksadıyla güçlü bir imparatorluk kurmayı hedeflemiştir. Büyük İskender'in Hindistan'a kadar uzanan yolculuğundan Anadolu kentleri de nasibini alır; birçok kent savaşmadan İskender'in ordusuna teslim olur. Direnenler ise savaşılarak kazanılır. İskender'in ölümünün ardından bu büyük imparatorluk, generalleri tarafından paylaşılmış; birbirinden ayrı bölgeler halinde yönetilmiştir. Hellenistik Dönem, M.Ö. 30 yılına kadar devam eder; batı ile doğunun hemen her alanda kaynaştığı, bir potada eritilmeye çalışıldığı bu dönem, sanatsal açıdan önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönemdir. Nüfus artışıyla birlikte, keramik yapımında kalıp kullanımı artmış; bu sayede zenginlerin masalarını süsleyen gümüş kabartmalı kaplar, orta sınıf halkın masasında keramikten yapılmış taklitleriyle yer bulmaya başlamıştır. Bunun en güzel örneklerini "Megara kâseleri" adıyla da bilinen kabartmalı içki kapları oluşturur. Sergide, bu türden kapların çok çeşitli versiyonlarına yer verilmiştir. Anlaşılacağı üzere, eskiçağ insanları için, kil vazgeçilmez bir malzeme idi. Her tür ihtiyacını kilden yapılmış malzemelerle karşılayabiliyordu. Nitekim insanoğlunun en temel ihtiyaçlarından olan aydınlanma, çoğunlukla pişmiş topraktan yapılmış kandillerle sağlanıyordu. Koleksiyonda arkaik dönemden, Roma dönemine dek, çok farklı tip ve bezemelerle süslenmiş kandiller de bulunmaktadır.

also described as the 'Akhaimenid period.' Among the works displayed, the censer featuring an eagle crest and animals perched on the side of the lid is a striking example reflecting the art of the Akhaimenid period. Having arrived in Anatolia in mid 6th-century B.C.E., the Persians had an impact of the locals of Anatolia as other civilizations did.

By circa 300 B.C.E., yet another great power emerged on the scene of history, this time in Macedonia. Philip II and his eldest son and successor Alexander the Great had the goal of establishing a powerful empire to unite all Greeks. Cities of Anatolia also received their share from Alexander the Great's expedition all the way into India; many cities surrendered to his armies without a fight. The ones that resisted him were won over in battle. After the death of Alexander, this massive empire was shared by his commanders and ruled as independent regions. The Hellenistic period continued until 30 B.C.E.; this period in which the east and the west came in close contact in almost every possible way and were attempted to become amalgamated in the same pot was quite important in terms of developments in the field of art. With the increase in population, the use of molds became more widespread in the production of wares. Consequently, the embossed silver wares decorating the tables of the rich were reproduced as ceramic replicas on the tables of the middle class. The embossed drinking vessels known as ""Megarian bowls"" constitute the most beautiful examples of this kind. Many different versions of wares of this kind are displayed in the exhibition. As seen in these examples, clay was an indispensible medium for the ancient people. They were able to meet all their needs with objects made of clay. After all, lighting, one of the most fundamental needs of humankind, was provided by terracotta oil lamps. The collection includes oil lamps of different types and ornamentations extending from the Archaic period to the Roman era.

ROMA DÖNEMİ M.Ö 1.yy- M.S 4.yy

M.Ö. 30 yılı, dengelerin tekrar değiştiği, Akdeniz havzasında gücün merkezine bu kez Romalıların yerleştiği bir sürecin başlangıcıdır. Coğrafi olarak İtalya'nın merkezinde yer alan Roma, geçmişi M.Ö. 8.yy.' a kadar inen bir tarihe sahiptir; başlangıçta Cumhuriyet rejiminde yönetilirken, sonradan İmparatorluğa dönüşmüş ve bir uygarlık halini almıştır.
Roma imparatorluğu, geniş bölgeleri eyalet sistemi kurarak yönetmiştir. İtalya başta olmak üzere, Anadolu, Mısır ve Suriye, yönetimsel bölgelere bölünmüş, bu bölgelere kent Roma'dan valiler atanmış ve yönetim kısmen bu valilere bırakılmıştır. Roma İmparatorluğu da M.Ö. 395 yılında imparatorluğun Doğu Roma ve Batı Roma olarak ikiye ayrılmasına kadar devam eder. Bu dönemden sonra Doğu Roma İmparatorluğunun başkenti İstanbul-Konstantinopolis olmuş ve Bizans kültürü yerleşip yaygınlaşmaya başlamıştır.

Roma İmparatorluğu döneminde, mimari açıdan yeni teknik gelişmeler mimari yapıların biçimlenmesinde faktör olmuştur. Heykeltıraşlık, keramik, resim sanatı gibi sanat dalları, önceki dönemlerden farklı, kendine has bir tarzda gerçekleşmiştir. Önceki dönemlerde tercih edilen siyah astar veya kabartmalı kaplar yerini kırmızı, kaliteli astarlı kaplara bırakmıştır. Ayrıca yeni kap formları da ortaya çıkar. Sergide kaliteli kırmızı Roma keramiklerinden çeşitli formlarda örnekler sunulmuştur. Öte yandan Roma sofralarında pişmiş toprağın yanı sıra, metal kaplar da yoğun olarak kullanılmıştır. Görüleceği gibi, kepçeler, pateralar, sürahiler, koleksiyonda yerlerini almıştır. Roma keramiklerinin gelişip, değişmesinde, cam sanatındaki ilerlemeler de etkili olmuştur şüphesiz. Önceki dönemlerin aksine, Roma döneminde cam üfleme tekniği keşfedilmiş ve bunun ardından hızla cam kap yapımı başlamıştır. Antik çağda da insanlar, camın kırıldıktan sonra yeniden eritilerek biçimlendirilebildiğini biliyordu. Bu sayede, daha kolay yapılan cam kaplar, pişmiş topraktan yapılanlardan daha çok revaç bulmuş olmalıdır. Böylece sofralarda cam bardaklar, sürahi ve kadehler kullanılır olmuştur. Koleksiyonda Roma Dönemi cam eserlerinden bir seçki de yer almaktadır.

THE ROMAN ERA 1st century B.C.E. - 4th century A.D.

30 B.C.E. was the year in which the equilibrium shifted and the Romans settled at the heart of power in the Mediterranean basin. Located in the center of Italy geographically, Rome had a history that dated back to 8th century B.C.E. While it was ruled as a Republic at first, it gradually evolved into an Empire and became a civilization of its own.

The Roman Empire ruled over vast territories by establishing a system of states. Starting with Italy, Anatolia, Egypt, and Syria were divided into administrative regions; governors were appointed to these regions from the city of Rome and administration was partially left in the hands of these governors. The Roman Empire continued to exist until it was divided as Eastern Rome and Western Rome in 395 B.C.E. After this period, Istanbul-Constantinople became the capital of the Eastern Roman Empire and the Byzantine culture became more deep-seated and widespread as of this date.

During the Roman Empire period, new technical innovations played part in the shaping of architectural buildings. Sculpture, ceramics, and the art of painting were executed in unique styles that were markedly different from earlier periods. Preferred in earlier periods, vessels with black slips or embossments gave way to wares featuring red, high-quality slips. New vessel forms also emerge during this period. The exhibition features examples of various forms of high quality, red Roman wares. In addition to terracotta wares, Roman tables also carried a large number of metal vessels as well. As seen here, aldes, pateras, and pitchers assumed their places in the collection. Advancements in glass art undoubtedly played an important role in the development and transformation of Roman wares. Contrary to earlier periods, the glass blowing technique was invented during the Roman period and the production glass vessels rapidly came to fore as a result. Even in Antiquity, people knew that glass could be melted and reshaped after it was broken. Hence, the more easily produced glass vessels must have been more popular than their terracotta counterparts, bringing to tables the use of glass cups, pitchers, and goblets. The collection includes a selection from glass works of the Roman period as well.

BİZANS DÖNEMİ M.S 4.-15. yy

M.S. 4.yy.dan 15.yy. ortalarına kadar 1100 yıl hüküm süren Bizans İmparatorluğu, sınırlarının en geniş olduğu 6.yy.'da Akdeniz ve çevresindeki tüm topraklarla birlikte, Trakya, Balkanlar, Kırım ve Rusya'ya değin uzanan geniş bir coğrafyaya yayılmıştı. Kendilerini Roma İmparatorluğu'nun devamı olarak gören Bizans imparatorları, unvanlarını daima "Romalıların hükümdarı" olarak kullanmışlardır. Bununla birlikte modern tarihçiler Bizans uygarlığını Roma İmparatorluğu'ndan ayrı bir tarihi varlık olarak görmüş ve başkenti Byzantion'a istinaden Bizans İmparatorluğu olarak adlandırmışlardır.
Roma İmparatoru I. Constantinus, imparatorluğun çok önemli bir kenti olmayan Byzantion'u Karadeniz ticaretine geçit vermesi, Asya ile Avrupa'yı buluşturan bir noktada olması, denizlerle çevrelenmesi nedeniyle kolay savunulabilmesi ve Haliç'in kente sağladığı avantajları göz önünde bulundurarak, Roma'dan sonra doğuda ikinci başkent olarak seçmiştir. 11 Mayıs 330'da kutsanarak, şölenlerle açılan ve Konstantinopolis adını alan yeni başkentte Hıristiyanlık serbest bırakılmıştır. Bu tarih, Bizans İmparatorluğunun başlangıcı olarak kabul edilir. Sona erişini ise, 29 Mayıs 1453 yılında gerçekleşen, Fatih Sultan Mehmet'in liderliğindeki Osmanlı fethi belirlemiştir.

Geç antik dönem ve Ortaçağ'da çok önemli bir güç ve dünya devleti olan Bizans uygarlığı, Akdeniz'in doğu bölgesinde, Roma İmparatorluğundan alınan devlet ve hukuk sistemleriyle yönetilen, köklerinin dayandığı Hellen ve Roma kültürlerinin yanı sıra, Anadolu, İran, Balkanlar, Avrupa, Karadeniz, Ege ve Akdeniz çevresindeki daha eski ve çağdaşı uygarlıkların fikir, inanç ve sanat akımlarıyla beslenen bir Hıristiyan uygarlığıdır. İstanbul'un fethinden sonra da Bizans kültürü, Osmanlı, Avrupa ve Rusya'yı etkilemeye devam etmiştir.

Yaklaşık 1100 yıl süren ve geniş bir coğrafyaya yayılmış olan Bizans uygarlığının çeşitli eserleri sergide izleyicilere sunulmaktadır. Birden çok kandili bir tepsi gibi taşıyan polykandelalar, çeşitli tiplerde kap kacaklar, kandiller, patera ve tabaklar, uygarlığın sadece dinsel değil, günlük hayatını da yansıtan nesneler arasındadır. Dinsel hayatın ayrılmaz bir parçası olan ve hacı yağı şişesi olarak da adlandırılabilecek ampullalar, üzerlerinde Hıristiyanlık inancından kutsal kişilere ait betimlerin bulunduğu tılsımlar ve çeşitli haçlar da serginin seçkin eserleri arasındadır.

THE BYZANTINE PERIOD 4th century A.D. - 15th century A.D.

Reigning for almost 1100 years from 4th century to mid-15th century A.D., the Byzantine Empire was sprawled across the lands of the Mediterranean and surrounding regions, extending all the way to Thrace, the Balkans, Crimea and Russia at the height of its powers in the 6th century. Envisaging itself as the continuation of the Roman Empire, Byzantine emperors also used their titles to be recognized as "The Ruler of Romans." Nevertheless, modern historians regard the Byzantine civilization as a distinct historic entity separated from the Roman Empire and refer to it as the Byzantine Empire, naming it after its capital Byzantion.

Emperor Constantine I of Rome chose Byzantion, a less important city of the empire, as the second capital in the east after Rome, as the city provided access to Black Sea trade, was located at the junction of Asia and Europe, was easily defended due to the bodies of water surrounding it, and was blessed with many advantages due to the Golden Horn. Officially consecrated and inaugurated with ceremonies on May 11, 330 as Constantinople, the newly minted capital welcomed the spread of Christianity. This date is considered the beginning of the Byzantine Empire. Its demise, on the other hand, is marked by the Ottoman conquest of the city led by Sultan Mehmed II on May 29, 1453.

A very important power and global state during Late Antiquity and the Middle Ages, the Byzantine Empire was essentially a Christian civilization in the eastern part of the Mediterranean, ruled by the administrative and legal systems borrowed from the Roman Empire and nourished by the ideologies, faith, and artistic movements of Hellenistic and Roman cultures, as well as older and contemporaneous civilizations in Anatolia, Iran, the Balkans, Europe, the Black Sea, the Aegean, and the Mediterranean. Even after the conquest of Istanbul, Byzantine culture continued to influence the Ottoman Empire, as well as Europe and Russia.

Spread over a period of nearly 1100 years and sprawled across a vast territory, the Byzantine civilization has produced countless works, certain examples of which are displayed for viewers in this exhibition. Polycandelons carrying multiple oil lamps in the form of a tray, various types of pots and pans, oils lamps, patera, and dishes are among the objects that reflect not only the religious proclivities, but daily life practices of the civilization as well. An integral part of religious life and possibly characterized as perfume bottles, the ampullae, talismans with depictions of holy figures of the Christian faith, and various crucifixes are also among the unique works of the exhibition.

İSLAMİ-SELÇUKLU DÖNEMİ M.S 9.-13. yy

Selçuklular 11.yy.'dan itibaren Anadolu'da siyasi ve kültürel açıdan etkin olmaya başlamışlardır. Selçuklu dönemi maden sanatında, çeşitli tekniklerin uygulandığı ve üretilen eserlerde farklı kültürlere ait izler taşıyan motifler görülmektedir. Özellikle Konya ve Artuklular bölgesindeki atölyeler maden sanatının önemli merkezleri konumundadır. Selçuklulara ait maden eserler arasında saplı ayna, buhurdan, kâse, koku kabı, leğen, tepsi, tütsü kabı gibi çeşitli işlevlerde kullanılmış objeler karşımıza çıkmaktadır.
Çinicilikte bir hayli önemli eserler veren Selçuklu döneminde, pişmiş toprak keramik sanatı ile ilgili çok büyük bir gelişme görülmemektedir. Genellikle sarı, kahverengi ve yeşil tonda keramik üretimi yapılmıştır. Bizans keramikleri ile Selçuklu keramikleri arasında, işlenen kompozisyon açısından benzerlikler görülmektedir. Selçuklu dönemi keramiklerinde yaygın olarak kuş ve avcı figürleri, geometrik ve bitkisel şekiller kullanılmıştır.

Maden ve keramik sanatının yanı sıra Selçuklular çini, alçı, cam ve minyatür sanatlarında da etkindirler. Mimaride en çok kullanılan malzeme taştır ve taş işçiliği öne çıkmaktadır. Bunların haricinde ahşap işçiliği ve halıcılık da Selçuklu dönemini yansıtan iki önemli sanat koludur. Koleksiyonda, Selçuklu ve İslami dönemden çeşitli kandiller, tabaklar, tabak ve mataranın yanı sıra, duvar çinisi, çeşitli cam kaplar ile buhurdanlık, tılsım gibi dini nesneler de sergilenmektedir.

Anadolu, üzerinde yaşanan on binlerce yıl, farklı uygarlık, toplum ve topluluğun, sayılamayacak kadar çok insanın yaptığı ve bizim bugün "eser" olarak tanımladığımız nesneleri korumuştur. Doğu ve batının, bazen birinin, bazen hepsinin güçler dengesinde kritik konumu, üzerinde yaşayan, üzerinden geçen, üzerinde ölenlerin bıraktıkları, bu toprakların rengidir. Çeşitli nedenlerle bir arada yaşamış insanların yaptıkları ve birbirinden etkilenerek farklılaşan ürünler, aslında bizlere bir bakış açısını yansıtır. O da, hayat ve doğa karşısında insan ihtiyacı ve bunun dönem beğenisi, modası ile şekillenmesi.

ISLAMIC-SELJUK PERIOD 9th century A.D. - 13th century A.D.

The Seljuks came to dominate Anatolia both politically and culturally from the 11th century onwards. The art of metalworking in the Seljuk period displays the application of various different techniques and the implementation of motifs from diverse cultures. The workshops in Konya and the Artuklu region in particular constitute the important centers of metalworking in this period. Among the metal works from the Seljuks are various objects of use such as mirrors with handles, censers, bowls, scent bowls, washbowls, trays and incense boxes.

Having yielded important works in tile making, the Seljuk period does not demonstrate important innovations in the art of terracotta wares. Wares are often produced in shades of yellow, brown, and green. There are similarities of featured compositions between Byzantine and Seljuk ceramics. Bird and hunter figures, as well as geometric and floral shapes are commonly used in ceramics from the Seljuk period.

In addition to metal and ceramic arts, the Seljuks were also advanced in the arts of tile making, stucco, glass, and miniature. The most frequently used material in architecture was stone and stonemasonry stood out in Seljuk art. In addition to these, woodworking and carpet making were two important fields of art that marked the Seljuk period. In addition to various oil lamps from the Seljuk and Islamic periods, the Museum collection also features and plates, dishes and water flasks, wall tiles, various glass vessels, and objects such as censers and talismans.

Anatolia has preserved an infinite number of objects we currently define as "works" produced by countless people of different civilizations, groups and societies that have lived across its lands over ten thousands of years. Anatolia's critical position at the intersection of the east and the west, and sometimes in the midst of the balance of power between the two, the traces left behind by those who lived, traversed it, or died there constitute the multiple colors of this land. Produced by people who were destined coexist for various reasons and diversified through mutual interaction, all these works reflect a certain perspective. This perspective is, indeed, created by the needs of humans vis-à-vis life and nature and the shaping of these needs through the aesthetic tastes, trends, and proclivities of each distinct period.

RHM Koleksiyonu
RHM Collection

Proje Koordinatörü Coordinator
Zeynep Çulha

Proje Ekibi Project Team
Mehmet Ayrancı, Günşıl Öncü

Bilimsel Danışman Consultant
Doç. Dr.Sedef Çokay Kepçe

Sergi ve Grafik Tasarımı Exhibition and Graphic Design
Timuçin Unan + Crew

Çeviri Translation
Melis Seyhun Çalışlar

Sergi Prodüksiyonu Exhibition Production
Güven Mobilya
3T Reklam

TEŞEKKÜRLER ACKNOWLEDGEMENTS
Prof. Dr. Kemalettin Köroğlu
Doç. Dr. Erkan Konyar
Prof. Dr. Gülgün Köroğlu

RHM

rezanhasmuseum
RezanHasMuzesi
rezanhasmuseum

Ziyaret Saatleri / Visiting Hours
Her gün / Everyday
09:00 - 18:00

Kadir Has Üniversitesi Rezan Has Müzesi
Kadir Has Cad. Cibali, 34083 İstanbul
Tel: 0212 533 65 32 www.rhm.org.tr